

R e s p u b l i c a

"I já mám své hodiny pobouření, ale skrývám je, neboť bezmocné pobouření je směšné. Protože jsem nemohl být hrdý, stal jsem se pokorným, abych si ušetřil stud z ničemného přetvařování".

Johann Nepomuk Nestroy /1801 - 1862/

S o v ě t y ratifikují konvenci o lidských právech.

Konvence o lidských právech byla přijata OSN v roce 1966. Sovětský svaz podepsal úmluvu o občanských a politických právech dva roky na to, v březnu 1968. Ale trvalo dalších 5 let než byla ratifikována. Podle zdejších pozorovatelů datum ratifikace nebylo zvoleno náhodou. Je zřejmé, že ratifikací se má ukonejšit americké veřejné mínění a zejména americký Kongres. Lze ji dát zřejmě do souvislosti s tím, co v uplynulých 2-3 týdnech sovětské orgány začaly vydávat výjezdní doložky protisovětským židovským aktivistům jejichž snahy o vysvětlování dlouho blokovaly. Ale zdejší pozorovatelé si kladou otázku zda tato opatření nepřišla příliš pozdě.

K této věci napsala redaktorka britského rozhlasu Evelyn Anderssonová komentář ze kterého vyjímáme : Konvence z roku 1966, kterou Sovětský svaz nyní ratifikoval se liší od Deklarace Spojených národů o lidských právech právě tím že jsou dvojznačné. U Konvence zahrnují dlouhý výčet práv zaručených všem jednotlivcům i společenským a politickým skupinám včetně všech menšin. Jenže důležité je právě to, že tyto konvence obsahují také ustanovení podle nichž takto konvence platí po tu dobu, pokud neodporují zákonům příslušné země. Pokud jsou v souladu s její bezpečností a s jejími ostatními zájmy. Jinými slovy tyto konvence v jednom ustanovení tyto svobody zaručují a v jiném ustanovení je odvolávají a nebo ruší. Ve skutečnosti ovšem konvence odpovídají politické praxi států od nejsvobodnějších až po tyranie. Právě proto se západní státy staví k nim záporně. Proto je sotva oprávněné tvrzení TASSU, že ratifikací těchto konvencí Sovětský svaz dokazuje, že střeží lidská práva. Sotva se ubráníme dojmu, že sovětské tvrzení bylo záměrně sformulováno, aby zapůsobilo jako propaganda na konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě a zároveň aby zapůsobilo na americkou veřejnost, kterou si Sovětský svaz nyní předchází, protože stále ještě doufá, že se mu podaří získat různé ústupky v obchodním styku.

K o s y g i n v Jugoslávii.

Sovětský ministerský předseda Alexej Kosygin se dnes očekává na svém nyní prodlouženém zájezdu v Jugoslávii v Záhřebu. Odpoledne měl jet za prezidentem Titem na Brioni, ale nyní se sejdou zítra. Středoevropský zpravodaj britského rozhlasu Neel Clark referoval z Bělehradu, že Tito, kterému je 81 let raději přijímá návštěvníky dopoledne. Neel Clark hlásí :

Saudě podle toho co Kosygin říká od svého příjezdu, má jeho cesta dvojitý účel : 1. presentovat Sovětský svaz jako možného ekonomického spasitele Jugoslávie a za 2. posílit dojem, že politické neshody, které kdysí vedly Sovětský svaz k tomu, že odsoudil jugoslávskou neangažovanou cestu k socialismu jako kacířství a zradu je nyní už věci minulosti. Kosygin ještě nehovořil s Titem a zbývá mu ještě polovina návštěvy. Proto by také bylo předčasné prohlásovat, že návštěva je fiaskem. Jugoslávci jsou na př. značně potěšeni tím, že se podařilo Kosyginu přimět, aby přistoupil na to, že 20% sovětských úvěrů určených pro průmysl obráběcích strojů bude vynaloženo v samotné Jugoslávii, což bude povzbuzením pro místní průmysl. Objevují se však známky, že některé vlivné Jugoslávce znepokojil a pobouřil tón některých Kosyginových výroků. Jugoslávci se sice nijak netají svými hospodářskými potížemi jsou však neradi, když se jim veřejně říká, že sovětská pomoc poskytuje zaměstnání deseti tisíci Jugoslávci. Anebo, že spolupráce se sovětským plánovaným hospodářstvím, které je podle Kosygina uchráněno výkyvy a krizí je pevnou zárukou dalšího rozvoje Jugoslávie a taky jim není po chuti podivný Kosyginův výrok, že společenské zřízení Sovětského svazu a Jugoslávie je stejné. Jak Tito dal najevo na Alžírské konferenci Jugoslávie hodlá zůstat neangažovaná. Kromě toho Jugoslávie se stále staví s podezřením k zásadě společné odpovědnosti socialistických států za ochranu

socialismu tedy jinými slovy k Brežněvově doktríně mající vysvětlit vpád do Československa, který Tito ostře odsoudil. Je sice jisté, že si Jugoslávie přeje spolupracovat s Východem i Západem a dostat co nejvíce úvěrů, ne však jak poukazují Jugoslávci za cenu, že jim bude bráno právo, aby rozvíjeli socialismus bez vměšování. Mají zato, že toto právo Brežněv uznal a proč by tedy Kosygin se měl chovat obojetně. Podle některých Jugoslávců, důvodem je to, že Kosyginova návštěva v Jugoslávii je částečně určena pro domácí sovětskou spotřebu a totéž, že má zapůsobit na sovětské kritiky zahraniční politiky tím, že bude živit předvědčení, že Jugoslávie angažovaná nebo neangažovaná je už na půl cesty zpět ve východoevropském bloku. A to prý by mohlo vysvětlit proč Kosyginovo přijetí v Jugoslávii je rezervované neřku-li ~~xx~~ chladné.

K o n g r e s s nižuje americké vojsko v Evropě.

Komentář redaktora britského rozhlasu Lesley Stonea o hlasování v americkém Kongresu o stavu amerického vojska v Evropě.

Měl-li nový ministr zahr. věcí Spojených států dr. Henry Kissinger ještě nějaké pochybnosti o velikosti problémů před nimiž stojí, události několika posledních dnů je odstranili. Dr. Kissinger chce samozřejmě pokračovat v politice zmírňování napětí navázáním dalších dohod se Sovětským svazem a Čínou jenže ví, že musí postupovat obratně a nejednat autoritativně a z pozice síly, mají-li nyní nějaká jednání s Moskvou uspět. Nedávný vývoj v americkém Kongresu hrozí, že jeho pozice při jednání oslabí a tedy musí při nejmenším znepokojovat. Senát v minulém roce ukázal, že hodlá hrát v zahraniční politice aktivnější úlohu a mnozí senátoři cítí, že jednotlivé vlády Spojených států je v otázce války v Indočíně zklamaly. Mají za to, že Amerika přepíná své zdroje ve snaze dodržet své závazky v zahraničí, které na sebe vzala ve 40. a 50. letech, ale které dnes již nemají vojenské ani hospodářské opodstatnění. Proto roste podpora resoluce vůdce demokratické většiny v Senátu senátora Mansfielda vyzývající k podstatnému snížení počtu amerických vojáků v zahraničí. V Kongresu také získává stále více stoupenců názor, že Amerika se snaží dělat pro obranu příliš mnoho, zatímco její tradiční spojenci zvláště v záp. Evropě dělají pro svou vlastní obranu příliš málo. Senát dal tomuto pocitu jasný průchod tenáto týden, když převážnou většinou schválil návrh vyzývající presidenta Nixona k snížení počtu amerických vojáků v Evropě během roku a půl o množství odpovídající zatížení jejich vydržování působí schodek americké platební bilanci. Ale k velkému překvapení došlo včera, když Senát schválil další resoluci předloženou přímo senátorem Mansfieldem. V ní se žádalo snížení počtu amerických ozbrojených sil v zahraničí o 40 % během 3 let, tedy odvolání asi 200.000 z asi půl milionu vojáků kteří jsou nyní v zahraničí. Bylo třeba nakvap podniknout mnoho akcí a tlaků z různých míst včetně Bílého domu a Pentagonu, aby výsledek byl včera při druhém hlasování zvrácen. Dr. Kissinger varoval před účinkem jaký by jednostranné snížení mohlo mít pro plán Nixonovy vlády dohodnout se Sovětským svazem vzájemné snížení počtu vojsk. Takový krok by zasadil vážnou ránu obranné strategii Severoatlantické smlouvy a automaticky by ji přinutil, aby v případě konfliktu více spoléhala na použití jaderných zbraní. Z hlediska dr. Kissingera by jakýkoliv krok Senátu k urychlení jednostranného omezení počtu amerických sil se asi sotva stane zákonem. Konservativnější sněmovna reprezentantů by pravděpodobně takový návrh odmítla, neboť president Nixon má ještě dost stoupenců, aby ho úspěšně vetoval. Ale signál byl jasně dán. President Nixon sice neztratil kontrolu nad americkou zahraniční politikou, ale není již jejím surchovaným pánem. Podpora Kongresu poskytovaná Bílému domu v otázkách mezinárodní diplomacie od r. 1945 a jejich vzájemná spolupráce byly nyní otřeseny do té míry, že to v nejbližší budoucnosti zřejmě nepůjde napravit. Dr. Kissinger může do budoucnosti vzhlížet s obavami.

Willy Brandt v OSN.

Radio Deutschlandfunk hlásí : Spolkový kancléř ve svém projevu uznává, že tolerance může vyvolat násilí, pasivita ohrožení a nehybnost zabítí. V tom však skpáčivají opravdové konflikty dnešního světa, konflikty, které nelze řešit tradičními způsoby. U Spojených národů zanechalo dojem sebevědomé vystoupení Spolkového kancléře. Zejména jeho politika zřeknutí sex násilí, realismus, rozum a umírněnost, solidaritu a spoluangažovanost.

Brandtovým projevem se jako červená nit line, konstatuje Ludwighafenský list slova mír, sebeurčení, zřeknutí se násilí a spolupráce. A kancléř rovněž tak ukázal, kde jsou nebezpečí pro lidský život hodný tohoto jména. U velmocí u nichž vyšla velká nebezpečí pro lidstvo, u chudých zemí, kde je bezpečnost ohrožena každodenními existenčními nesnáze. U zemí se surovinami, které umělým vyvoláváním jejich nedostatku budí jen nové potíže. U zemí, které pohrdají lidskými právy a základními svobodami. Brandt nevynechal jediné z ohnisek nebezpečí jichž je na naší zemi hodně i v Německu a kdo chtěl Brandtovi rozumět ten slyšel i jeho zničující úsudek o výstřelech u berlínské zdi a ostatného drátu.

Anatol Golgberg z radia BBC komentuje, že německý státník se zabýval také lidskými právy a svobodami. Willy Brandt řekl, že uznává zásadu nevměšování do vnitřních záležitostí. Zdůraznil však, že základní lidské svobody musí být zajištěny. A pravil, že nezáleží na tom, zda-li se potlačuje svoboda vyjadřování kritických názorů ve spojenecké zemi, zemi, která je vázána k zemi jiné smluvními závazky či kterékoliv jiné zemi.

B r i t s k ý min.zahr. o lidských právech.

Redaktor radia BBC Harold Braily o tom píše : Britský ministr zahraničí řekl, že Británie by ráda viděla brzké uvolnění styků se Sovětským svazem a volnější pohyb lidí a idejí v rámci dosavadních zákonů. Takové styky již existují mezi Velkou Británií a zeměmi jako jsou Francie, záp.Německo, Itálie atd. Podtrhl, že již dříve navrhl anglo-sovětskou koprodukcí kulturních pořadů, časopisů a novin. Dále pak řekl toto o lidských právech : "Máme také za to, že z hlediska lidských práv jsou oprávněné požadavky lidí, kteří chtějí žít se svými rodinami od nichž byli odloučeni. Zdá se jen lidské jim to umožnit. A proto doufám, že v II.fázi konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě se nám podaří dohodnout zlepšení styků. Sovětský min. zahr. věci se nemusí obávat, že bychom chtěli zasahovat do interních zákonů Sovětského svazu. Na to naprosto nepomýšlíme. Jestliže sovětské zákony jsou tak tuhé, že nedovolují nic z toho o čem jsem hovořil a nebo z toho co snad ještě navrhneme, nu to je věc Sovětského svazu. Ale budeme se snažit dosáhnout lepších styků.

Hospodářská situace v Ch i l e.

Článek připravil James Chuton z radia BBC. Jedním z prvních prohlášení junty byl příslib, že ochrání ekonomické výtobyky zaměstnanců nižší platové kategorie z doby Allendova režimu. Jiný politický program však junta neuveřejnila. Z různých příznaků se zdá, že se snaží rozjet průmysl a obchod a to všemi prostředky, protože je třeba překonat nedostatek potravin a spotřebního zboží. Za bývalého režimu presidenta Allenda se za hlavní politicko-ekonomické úkoly považovalo zestátnění dolů na měděnou rudu a většiny průmyslu i zemědělství a dále podstatně zvýšit příjmy nejhůře placených zaměstnanců okamžitým zvýšením oběživa. To mělo z krátkodobého hlediska vysoce inflační následky. Výrobní náklady mědi stouply pro vyšší mzdové náklady a jednak pro potíže za nového státního vedení podniku. V zemědělství vyvolala vyvlastňování pozemků odpor u majitelů a další potíže způsobilo nezákonné zabavování půdy extrémisty. Při nedostatku zboží rostly fronty před obchody a značně se rozmohl černý trh. Junta je odhodlaná zabezpečit co nejvyšší výrobu mědi, proto již zastavila činnost odborů a nejvyšší pozornost věnuje tomu, aby do Chile přilákala zahraniční investice. Vedení doufá, že se mu podaří přesvědčit americké odborníky k návratu do chilského rudného průmyslu. Světová cena mědi je toho času vysoká. Junta chce příjmů z prodeje mědi využít k nákupu potravin do té doby než se opět vzchopí domácí zemědělská produkce. A tu chce junta oživit tím, že vrátí bývalým majitelům veškerou půdu, která byla nezákonně zabavena. Nevrátí však pozemky odebrané zákonně. Vedení chce nechat působit tržní síly hlavně k domácí výrobě zboží a potravin po nichž je poptávka. Zároveň chce ponechat státní řízení znárodněných bank a také již začala dosazovat na původní místa ředitele továren a firem, které Allende vyhnal. Zdá se, že junta příliš zdůrazňuje potřebu zvýšit výrobu na rozdíl od vlády Lidové jednoty, která si pravděpodobně vytkla za hlavní úkol změny v řízení průmyslu a obchodu a v otázkách jejich vlastnictví. Zdá se však že junta chce zachovat některé z dřívějších reforem, zejména znárodnění bank, některých statků a firem a téměř určitě zestátnění dolů.

Případ Ingrid B r i c k m a n n o v é.

Zradie Deutschlandfunk přebíráme tuto zprávu : Východoněmecká občanka Ingrid Brickmannová je přes půl roku ve vyšetřovací vazbě v západním Berlíně. Ingrid Brickmannová doznává, že před útekem k matce žijící v záp. Berlíně zabila v NDR svého otce, který ji neustále týral a zneužíval. NDR požaduje vydání Ingrid Brickmannové, aby mohla být postavena před soud v místě spáchaného činu a západoberlínský soud letos v srpnu rozhodl, že 17-letá Brickmannová musí být přes její protest předána úřadům NDR. Západoněmecký soud se přitom odvolal na zákon o meziněmecké úřední a právní pomoci z r. 1953. Obhájce Ingrid Brickmannové pokládá tento zákon po uznání existence dvou německých států a po vstupu základní smlouvy v platnost za překonaný. Proto se Brickmannová obrátila na Evropskou komisi pro lidská práva. Kdyby žádost o vydání Ingrid Brickmannové podalo Polsko nebo Československo byl by stav věcí jasný, neboť ústava Spolkové republiky zakazuje jakékoliv vydávání německých státních příslušníků cizím státům. Ústava západního Německa má zná pouze jednu německou státní příslušnost. Občané NDR mají proto na území Spolkové republiky stejná práva a povinnosti jako ostatní západní Němci. K tomu přistupuje, že Spolková vláda neuznává nadále NDR jako cizinu. Spolkový zákon o meziněmecké úřední a právní pomoci, který vstoupil v platnost před dvěma desetiletími, rovněž nezná pojem vydání, nýbrž mluví pouze o předání pachatele. Předpokladem je, že jde o delikt, který je trestný i podle západoněmeckého práva. Obžalovanému, který má být odsouzen v NDR nesmí vzniknout žádné značné škody, kterých by zůstal ušetřen ve Spolkové republice. Toto ujištění dala výslovně NDR v případě Brickmannové. Vzhledem k jejímu věku by se stejně nedalo počítat s vynesením trestu smrti, který v NDR na rozdíl od Spolkové republiky nebyl ještě při deliktu vraždy zrušen. Brickmannová by mohla počítat s trestem odnětí svobody ve výši nanejvýš 10 let. Úřady NDR ostatně ujistili, že se proti Brickmannové nemá vznést žaloba pro její útěk a že se může po odpykání trestu vystěhovat ke své matce do západního Berlína. Ingrid Brickmannová, která je až dosud ve vyšetřovací vazbě v západním Berlíně však hrozí, že spáchá sebevraždu bude-li poslána zpět do NDR proti své vůli.

Dříve NDR v civilním právu odepřela jakoukoliv právní pomoc. NDR odmítla jakoukoliv pomoc i v případech napravování bezpráví u obětí nacistického režimu a v záležitostech souvisejících s vyrovnáním břemen, obzvláště tehdy šlo-li o nároky bývalých občanů NDR, kteří uprchli na Západ. Od roku 1969 trvá na tom aby všechny žádosti byly předány prostřednictvím ministerstva spravedlnosti, takovéto žádosti soudů NDR západoněmecké ministerstvo spravedlnosti zasílá bez komentáře k vyřízení místním soudům. Jen v době od ledna 1971 - do ledna 1973 přišlo z NDR na 5.300 žádostí o poskytnutí právní a úřední pomoci převážně ve věcech civilního práva, které také západoněmecké soudy v daleko větší míře vyřídili. Naproti tomu žádosti, které západoněmecké soudy zaslaly prostřednictvím zemských justičních správ soudům v NDR byly jako nedoručitelné vráceny.

Abychom se vrátili k případu 17-leté Brickmannové Ingrid. Evropská komise pro lidská práva ve Štrasburku by se neumsela jejím případem příští pondělí zabývat, kdyby existovala mezi Spolkovou republikou a NDR úmluva podobná té o vydávání, která existuje mezi Spolkovou republikou a Jugoslávií. Tato dohoda totiž obsahuje následující ustanovení : Justiční úřady mají u osob, které v době činu nedovršili 18 let a v době podání žádosti 21 let zkoumat zda by vydání těchto osob narušilo jejich praesocializaci a upustilo proto od jejich vydání.